

IV. 42 Vasištha znovu vysvětluje, jak se neomezené Vědomí projeví jako *džíva*.

VASIŠTHA pokračoval: Nyní ti znovu vysvětlím, jak se neomezené Vědomí projeví jako *džíva* i jako vše ostatní. Pozoruješ-li oceán, zjistíš, že je místy zcela klidný a jinde zase rozbouřený. Podobně může neomezené Vědomí někde vypadat jako plné rozmanitosti, ačkoli je samo o sobě neduální. Přirozeností všemohoucího neomezeného Vědomí je projevit všude a ve všem svou nekonečnou nádheru.

Aby se projevení všemohoucího neomezeného Vědomí uskutečnilo, je tu nezbytná vazba s časem, prostorem a příčinností. Dojde ke vzniku nekonečného množství jmen a forem, ale všechny tyto projevy nejsou nic jiného než neomezené Vědomí. Aspekt neomezeného Vědomí, který se vztahuje k projevení jmen a forem, a tudíž i k času, prostoru a příčinnosti, se nazývá „znalec území“ neboli vědomý svědek. Územím se rozumí tělo a ten, kdo zná toto území uvnitř i vně a ve všech jeho aspektech, je „znalec území“ neboli pozorující vědomí.

Pozorující vědomí se nechá ovlivnit skrytými tendencemi a sklony a rozvine pocit ega. Jakmile pocit ega vytvoří představy a záměry, vznikne rozum. Je-li využíván k myšlení, nazve se mysl. Když se rozumová schopnost dále přeměňuje a pokrucuje, vzniknou smysly. To vše dohromady dá vznik tělu. Jako když ovoce postupně dozrává a prochází proměnou co do velikosti či barvy, tak se s prohlubující nevědomostí zdánlivě proměňuje i stále stejné Vědomí.

Nevědomý člověk se pak vzdá správného myšlení a hledání Pravdy a místo toho dobrovolně přijme nevědomost jakožto blaho. Chycen do pastí různých činností a ztotožnění se s tím, kdo tyto činnosti vykonává, projde bezpočtem utrpení, které si na sebe sám ze své vlastní vůle uvalil. Ó Rámo, příčinou všeho utrpení na světě je jen mysl, která je plná trápení, smutku, touhy a klamu. Tím, že zapomněla na poznání Já, vytvoří chtění, zlobu, špatné myšlenky a tužby, které vrhají člověka do ohně smyslových objektů. Ó Rámo, vyveď tuto mysl z bažiny nevědomosti.

Ó Rámo, démonem v lidské podobě je vpravdě ten, koho netíží nečistý stav mysli,

způsobený střídáním dobrých a zlých myšlenek, a kdo podléhá stáří, smrti a zoufalství.